

#JUNAK BORBE PROTIV APARTHEIDA I NEUMORNI BORAC ZA 'DUGINU NACIJU'

Nadbiskup Desmond Tutu, dobitnik Nobelove nagrade za mir i ugledni veteran borbe protiv apartheida u Južnoj Africi, umro je u dobi od 90 godina, objavio je u nedjelju južnoafrički predsjednik.

"Smrt nadbiskupa u miru Desmonda Tutua još je jedno tužno poglavlje u oproštaju naše nacije s pripadnicima generacije Južnoafrikanaca koja nas je zadužila i oslobodila Južnu Afriku", rekao je predsjednik Cyril Ramaphosa.

Godine 1984. Tutu je dobio Nobelovu nagradu za mir za svoj nenasilni otpor apartheidu. Desetljeće kasnije svjedočio je kraju bjelačke vladavine dok je predsjedao Povjerenstvom za istinu i pomirbu uspostavljenom kako bi se razotkrili i objavili zločini počinjeni tijekom tog mračnog razdoblja.

Tutua su i bijeli i crni Južnoafrikaneci smatrali savješću nacije, što je trajan dokaz njegove vjere i duha pomirbe u podijeljenoj zemlji.

Krajem devedesetih dijagnosticiran mu je rak prostate, a posljednjih godina nekoliko je puta hospitaliziran kako bi se oporavljao od infekcija povezanih s postupkom liječenja raka.

Desmond Tutu - junak borbe protiv apartheida i neumorni borac za "duginu naciju"

"Poput zaljubljanja", tako je nadbiskup Desmond Tutu opisao glasanje na prvim demokratskim izborima u Južnoj Africi 1994. godine, a ta primjedba pokazuje i njegov vrckavi humor i duboke emocije nakon desetljeća borbe protiv apartheida.

Desmond Mpilo Tutu, dobitnik Nobelove nagrade za mir čija je moralna moć prožimala južnoafričko društvo tijekom najmračnijih dana apartheida, kao i na neotkrivenom teritoriju nove demokracije, umro je u dobi od 90 godina, priopćilo je u nedjelju južnoafričko predsjedništvo.

I crnci i bijelci smatrali su Tutua savješću nacije, što je trajan dokaz njegove vjere i duha pomirenja u podijeljenoj zemlji.

Propovijedao je protiv tiranije bijele manjine, a čak i nakon njezina kraja nikada se nije pokolebao u svojoj borbi za pravedniju Južnu Afriku, pozivajući crnu političku elitu na odgovornost s jednakom silinom kao što je pozivao bijele Afrikanere.

U posljednjim godinama života žalio je što mu se san o "duginoj naciji" još nije ostvario.

Na svjetskoj pozornici, aktivist za ljudska prava govorio je o nizu tema, od izraelske okupacije palestinskih teritorija do prava homoseksualaca, klimatskih promjena i asistiranje smrti - pitanja koja su učvrstila Tutuovu široku privlačnost.

"Smrt nadbiskupa emeritusa Desmonda Tutua još je jedno poglavlje žalosti u oproštaju naše nacije s naraštajem izvanrednih Južnoafrikanaca koji su nam ostavili u naslijeđe oslobođenu Južnu Afriku", rekao je predsjednik Cyril Ramaphosa.

Visok samo 1,68 metara i sa zaraznim smijehom, Tutu je bio moralni div koji je 1984. dobio Nobelovu nagradu za mir za svoju nenasilnu borbu protiv apartheida.

Iskoristio je svoju istaknutu ulogu u Anglikanskoj Crkvi kako bi ukazivao na nevolje crnih Južnoafrikanaca.

Neumorno pričajući i putujući tijekom 1980-ih, Tutu je postao lice pokreta protiv apartheida u inozemstvu, dok su mnogi čelnici pobunjeničkog Afričkog nacionalnog kongresa (ANC), poput Nelsona Mandele, bili iza rešetaka.

"Naša zemlja gori i krvari i zato pozivam međunarodnu zajednicu da primijeni kaznene sankcije protiv ove vlade", rekao je 1986. godine.

Čak i dok su vlade ignorirale poziv, pomogao je u pokretanju kampanja na lokalnom nivou diljem svijeta koje su se borile za okončanje apartheida kroz ekonomske i kulturne bojkote.

Bivši tvrdolinijaški predsjednik P.W. Botha upitao je Tutua u pismu u ožujku 1988. radi li za kraljevstvo Božje ili za kraljevstvo koje je obećao tada ilegalan, a sada vladajući ANC.

Govori nad grobovima

Među njegovim najbolnijim zadaćama bilo je držanje posmrtnih govora za crnce koji su ubijani za vrijeme borbe protiv bijelaca.

"Umorni smo od dolaska na sprovode, od držanja govora iz tjedna u tjedan. Vrijeme je da zaustavimo rasipanje ljudskih života", rekao je jednom prilikom.

Tutu je rekao da je njegov stav o apartheidu moralan, a ne politički.

"Lakše je biti kršćanin u Južnoj Africi nego bilo gdje drugdje, jer su moralni problemi u ovoj zemlji tako jasni" rekao je jednom za Reuters.

U veljači 1990. Tutu je stajao uz Nelsona Mandelu na balkonu gradske vijećnice Cape Towna na kojem se prvi put obratio javnosti nakon 27 godina zatvora.

Bio je uz Mandelu i četiri godine kasnije kada je prisegnuo kao prvi crnački predsjednik zemlje.

"Ponekad oštar, često nježan, nikad uplašen i rijetko bez humora, glas Desmonda Tutua uvijek će biti glas nečujnih", tako je Mandela, koji je umro u prosincu 2013., opisao svog prijatelja.

Dok je Mandela uvodio Južnu Afriku u demokraciju, Tutu je bio na čelu Komisije za istinu i pomirenje koja je razotkrila strašne istine o borbi protiv vladavine bijelaca.

Neka od potresnih svjedočanstava ganula su ga do suza u javnosti.

Kritizirao i novu vladajuću elitu

Ali Tutu je bio jednako strog prema novoj demokraciji kao i prema južnoafričkim vladarima apartheida.

Kritizirao je novu vladajuću elitu koja je tražila privilegije i prekorio Mandelu zbog njegove duge javne afere s Gracom Machel, s kojom se na kraju oženio.

U svom izvješću Komisije za istinu, Tutu nije htio blaže tretirati ekscese ANC-a u borbi protiv vladavine bijelaca od načina na koji je tretirao one koji su vladali za vrijeme apartheida.

Nikada nije prestao govoriti što misli, osuđujući predsjednika Jacoba Zumu zbog optužbi za korupciju oko sigurnosne nadogradnje njegove kuće vrijedne 23 milijuna dolara.

Godine 2014. priznao je da nije glasao za ANC, navodeći moralne razloge.

"Kao starac, tužan sam jer sam se nadao da će moji posljednji dani biti dani veselja, dani hvale i pohvala mladih ljudi koji rade stvari za koje smo se jako nadali da će se dogoditi", rekao je Tutu za Reuters u lipnju 2014.

U prosincu 2003. zamjerio je svojoj vladi zbog njezine potpore predsjedniku Zimbabvea Robertu Mugabeu, unatoč sve većim kritikama zbog stanja ljudskih prava u toj zemlji.

Tutu je povukao paralelu između izolacije Zimbabvea i bitke Južne Afrike protiv apartheida.

"Apelirali smo na svijet da intervenira i umiješa se u unutarnje stvari Južne Afrike. Nismo mogli sami pobijediti apartheid", rekao je Tutu.

Također je kritizirao južnoafričkog predsjednika Thaboa Mbekija zbog njegova javnog preispitivanja veze između HIV-a i AIDS-a, rekavši da je Mbekijev međunarodni profil ukaljan.

Učiteljev sin

Sin školskog učitelja, Tutu, rođen je u Klerksdorpu, konzervativnom gradu zapadno od Johannesburga, 7. listopada 1931. godine.

Obitelj se preselila u Sophiatown u Johannesburgu, jedno od rijetkih mješovitih područja komercijalne prijestolnice, koje je naknadno srušeno pod zakonima o apartheidu kako bi se napravilo mjesto za bjelačko predgrađe Triomf.

Uvijek strastven učenik, Tutu je najprije radio kao učitelj. No, rekao je da je bio ogorčen zbog obrazovnog sustava za crnce, koji je jednom južnoafrički premijer opisao kao pripremu za njihovu ulogu u društvu da budu sluge.

Tutu je prestao poučavati 1957. i odlučio se pridružiti Crkvi, studirajući najprije na Teološkom koledžu St. Peter u Johannesburgu. Za svećenika je zaređen 1961. godine, a školovanje je nastavio na King's Collegeu u Londonu.

Nakon četiri godine boravka u inozemstvu, vratio se u Južnu Afriku, gdje je

Umro južnoafrički nadbiskup Desmond Tutu

Kategorija: SVIJETAžurirano: Nedjelja, 26 Prosinac 2021 10:39

Objavljeno: Nedjelja, 26 Prosinac 2021 10:39

zahvaljujući oštrom intelektu i karizmatičnom propovijedanju postao anglikanski dekan Johannesburga 1975. godine, kada se počeo oblikovati njegov aktivizam.

"Shvatio sam da sam dobio platformu koja nije bila lako dostupna mnogim crncima, a većina naših vođa je ili u zatvoru ili u izgnanstvu. I rekao sam: 'Pa, iskoristit ću ovo da pokušam artikulirati težnje i tjeskobe naših ljudi', rekao je 2004.

Previše istaknut i globalno poštovan da bi ga vlada apartheida odbacila, Tutu je iskoristio svoje imenovanje za glavnog tajnika Južnoafričkog vijeća crkava 1978. kako bi pozvao na sankcije protiv svoje zemlje.

Proglašen je prvim crnim nadbiskupom Cape Towna 1986. godine te postao poglavar Anglikanske Crkve, četvrte po veličini u Južnoj Africi.

U mirovini se borio s rakom prostate i uglavnom se povukao iz javnog života. U jednom od svojih posljednjih javnih nastupa ugostio je britanskog princa Harryja, njegovu suprugu Meghan i njihova četveromjesečnog sina Archieja u svojoj dobrotvornoj zakladi u Cape Townu u rujnu 2019., nazvavši ih "istinski brižnim" parom.

Tutu se oženio s Leah 1955. Imali su četvero djece i nekoliko unučadi, te domove u Cape Townu i Sowetu u blizini Johannesburga. (Hina)

